

succulenta

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Pediocactus simpsonii var. robustior uit Idaho, USA

Foto: F. Hochstätter

ISSN 0039-4467

**68ste JAARGANG
No. 10
OKTOBER 1989**

Oktober

Afdelingen, de ruggegraat van onze vereniging! Iedereen is het er wel mee eens, maar toch is niet iedereen lid van een afdeling.

Waarom? Het is niet altijd duidelijk. Natuurlijk zijn er voor liefhebbers van succulenten, leden van onze vereniging, soms onoverkomelijke bezwaren om lid te worden van een afdeling. Die kunnen in het persoonlijke vlak liggen maar ook om andere redenen. Ongetwijfeld respectabele redenen, die dan ook geëerbiedigd moeten worden. Maar er zijn toch ook wel leden die best lid van een afdeling kunnen worden. Drempelvrees? De afstand kan toch meestal geen bezwaar zijn. Overal vindt u afdelingen en mocht er soms een witte vlek zijn waar geen afdeling is, wat let u om een nieuwe afdeling op te richten! Ik weet wel dat het lidmaatschap van een afdeling wat kost, maar u krijgt daar veel voor terug. Op de allereerste plaats het contact met medeliefhebbers. Hoe doen zij het. Hoe lossen zij de problemen op. Het bij elkaar op bezoek gaan, ofschoon ik de indruk heb dat dat veel minder gebeurt dan vroeger, waarbij dan altijd wel een plantje of stekje van eigenaar verwisselt. De afdelingen organiseren van alles, van ruilbeurzen tot excursies, zij geven soms een eigen afdelingsblad uit, laten sprekers komen en nog veel meer. Veel hangt af van het bestuur van een afdeling. Het is waar, veel leden van een afdeling zijn passief en vinden het best dat het bestuur zich uitslooft. Een goed bestuur brengt echter een afdeling tot leven en bloei. Ook hier zie je weer op- en neergang. Het is niet altijd te voorkomen. Wij leven in een tijd waarin de meeste mensen veel meer vrije tijd hebben maar aan de andere kant zo'n aanbod aan verstrooiing krijgen dat het er op lijkt dat men minder tijd dan ooit heeft! Toch hangt veel van een bestuur af.

Sommige afdelingen hebben al een hele geschiedenis achter de rug en daten al van voor de oorlog, andere zijn jong. Maar vroeg of laat bestaan zij een aantal jaren en vieren feest. Ik sla ongetwijfeld een aantal afdelingen over die een jubileum hebben gevierd. Ik weet de datum van hun oprichting niet en kan het zo vlug ook niet te weten komen. Ik hoop dat zij mij dat niet kwalijk willen nemen en mijn verontschuldigingen willen accepteren. Van twee afdelingen weet ik het wel! Mijn eigen afdeling, West-Brabant, vierde alweer een tijd geleden haar twintigjarig jubileum. Het moet een heel geslaagd feest geweest zijn. Helaas kon ik er zelf niet bij zijn, omdat mijn vrouw en ik in Spanje waren met de excursie van de heer Sterk. Een ander feest mocht ik wel bijwonen op uitnodiging van het bestuur: het 40-jarig bestaan van de afdeling Utrecht en omstreken. Op 11 september jongstleden was het zover en ik moet zeggen dat het geweldig georganiseerd was! En verzorgd. Niets dan lof! Gelukkigwens met dit jubileum en met de activiteiten die ontplooid werden. Vooral met de tentoonstelling die georganiseerd werd in de Botanische tuin op de Uithof te Utrecht. Ik heb hem gezien en het was werkelijk boven alle lof verheven. Heel professioneel! Maar wat ook bijzonder was en wat alle lof verdient was de samenwerking met de afdeling Gouda. Zo zie je, eendracht maakt macht!

Nogmaals onze gelukwensen aan de jubilerende afdeling, dat haar nog een lang en vruchtbaar bestaan ten deel mag vallen!

Op de groeiplaatsen van *Pediocactus simpsonii* (Engelmann) Britton & Rose var. **robustior** (Coulter) L. Benson

F. HOCHSTÄTTER

Het is voor mij steeds weer een nieuwe, onvergetelijke belevenis het landschap met zijn flora en fauna in het zuidwesten en noordwesten van de Verenigde Staten te observeren. Ver weg van het toeristenverkeer, in de eenzaamheid van de bergen van Oregon, Washington en Idaho groeit de prachtig roodbloeiende *Pediocactus simpsonii* var. *robustior*; de typevindplaats van deze planten ligt in Noord-Nevada. Na aanvankelijk in de drie genoemde staten vergeefs naar deze planten gezocht te hebben had ik de laatste jaren meer succes en ontdekte enkele groeiplaatsen.

Vanuit Californië reed ik over de Highway 5 richting noorden naar centraal-Oregon. Links en rechts van de weg stonden blokhutten. Mijn reisdoel was de Sutton Mountains met één van de groeiplaatsen van *P. simpsonii* var. *robustior*. Vanaf de hoofdweg reed ik een zijweg 10 km in, parkeerde toen de auto en ging te voet naar de bergen, de rugzak gevuld met proviand. In dit droge, woestijnachtige gebied loopt half juni de temperatuur op tot 40°C. Na een lange voetmars door stekelig struikgewas bereikte ik de voet van de bergen. Hier vond ik *P. simpsonii* var. *robustior*.

De planten groeien daar in grote aantallen op tamelijk vlakke heuvelhellingen van lavagesteente op een hoogte van 750 m. Ze groeien daar tussen lage woestijnstruiken en wat naaldhout. De enkelvoudige planten bereikten een grootte van 25 cm, de groepenvormende planten hadden een diameter tot 40 cm. Het donkergroene, bolvormige tot enigszins zuilvormige lichaam ging bijna geheel verscholen onder de dichte, robuuste bedoorning. De kleur van de dorens varieerde van licht- tot donkerbruin tot bijna zwart. Vele planten werden opgemeten en gefotografeerd, de pH van de bodem werd gemeten en bodemonsters werden in zakjes gedaan.

Toen ik weer bij de auto terug was, was ik totaal op, zocht een schaduwrijke plek en viel onmiddellijk in slaap.

In de morgenstond zette ik mijn reis in noordelijke richting voort. Ik passeerde de staatsgrens van Washington. Ten oosten van het Cascadengebergte met zijn vulkaankegels ligt het woestijnachtige, dunbevolkte Columbia-Plateau, begrensd door de diepblauwe Columbia-rivier. Aan de horizon tekenden zich de met sneeuw bedekte silhouetten van de uitgedoofde vulkanen Mount Adams en Mount Rainier (4390 m) af. De grond van vulkanische oorsprong van het Columbia-Plateau is zeer vruchtbaar.

Langs een kleine, nauwelijks te berijden weg, een zijweg van Highway 90, groeit op de hellingen van kleine beruggen eveneens *P. simpsonii* var. *robustior*. Ze groeit hier tussen laag struikgewas op een vulkanische bodem op een hoogte van 650 m. Ook hier vond ik enkelvoudige planten alsook groepen met een diameter tot 40 cm. In tegenstelling tot de planten in Oregon zijn de lichamen hier meer bolvormig, ongeveer 15 cm hoog en tot 12 cm in diameter. De donkerbruine tot bijna zwarte bedoorning is zeer markant. Op twee groeiplaatsen, zo'n 300 km ten zuiden van de grens met Canada, ontdekte ik op vlakke lavahellingen op 500 m hoogte meer afgeplat bolvormige planten, groeiend tussen woestijnstruiken en -gras. Marshal et al. (1941) noemde deze vorm *P. simpsonii* var. *nigrispinus*. Hij groeit daar samen met de onverwoestbare *Coryphantha vivipara* var. *vivipara*.

Pediocactus simpsonii var. *simpsonii* uit Idaho

Foto's van de schrijver

Pediocactus simpsonii var. *robustior* uit Jefferson County, Oregon

Terug op Highway 90 reed ik in oostelijke richting verder naar Idaho. De eindeloze naaldwouden, het gemis van de woeste rivieren, de eenzaamheid van de wildernis, de serene rust, het zijn indrukken die je nooit vergeet. De lucht is zo zuiver in deze dunbevolkte staat. Op het land telen de boeren de bekende Idaho-aardappels, volgens zeggen de beste van de VS.

Aan de Salmon-rivier, in een diep door bergen omgeven dal met daardoor zijn eigen klimatologische omstandigheden vond ik weer *P. simpsonii* var. *robustior*. De planten worden hier slechts 6 tot 10 cm groot. Ze groeien op reusachtige lavabrokken, zowel op steile zuidhellingen als op de vlakke bodem tussen hoog gras en dicht struikgewas, 1200 m boven zeeniveau. Tussen het gras ontdekte ik een groep met meer dan 100 koppen en veel zaailingen erom heen. De bedooring in deze populatie loopt van lichtbruin tot donkerbruin; de planten bloeien donkerrood.

Ongeveer 50 km van deze groeiplaats vond ik een gebied waar forse, sterk bedoornde *P. simpsonii* voorkwamen. Volgens mij betreft het hier een overgangsvorm tussen de var. *simpsonii* en de var. *robustior*. Eigenlijk is het belangrijkste verschil tussen de beide variëtiëten de bloemkleur: bij de var. *simpsonii* is die rose, bij de var. *robustior* dieprood.

Op mijn reis in 1988 is het me gelukt, na vele vruchteloze pogingen, de typegroeiplaats van *P. simpsonii* var. *robustior* te vinden. Deze ligt in de buurt van Battle Mountain op een hoogte van 1800 m.

Op de groeiplaatsen in de woestijnachtige gebieden van Oregon, Washington en Nevada heersen extreme klimaten. In de hete, droge zomers bereikt de temperatuur waarden van meer dan 40 °C; af en toe valt er een buitje. In Idaho wordt het niet zo warm, in de zomer tot 30 °C. In de winter daalt op alle groeiplaatsen de temperatuur tot ver onder -20 °C. Daarbij zijn de planten natuurlijk meestal wel bedekt met een beschermende laag sneeuw. De neerslag bedraagt jaarlijks 200 tot 240 mm, althans volgens plaatselijke bewoners.

Ter vergelijking geef ik de neerslaghoeveelheden op de groeiplaatsen van enkele andere cactussen: *P. bradyi* - Marble Canyon, Noord-Arizona - 148 mm; *P. sileri* - Fredonia, Noord-Arizona - 240 mm; *P. papyracanthus* - Woodruff, Oost-Arizona - 290 mm; *Sclerocactus glaucus* - Grand Junction, West-Colorado - 214 mm.

De 'heilige' pH-meter wees uit dat de bodem op de groeiplaatsen zwak zuur is: in Oregon en Idaho pH 5, in Nevada 5,5 en in Washington van 5 tot 6. Al deze omstandigheden kunnen wij de planten in onze koude kas slechts bij benadering geven. Uit zaad gekweekte planten zijn in een goed geluchte koude kas probleemloos te houden. De bloeiwilligheid van wortelechte planten laat te wensen over. Noodzaak zijn een zonnige plaats, weinig water zeker in de zomer, en een sterk lavahoudend substraat. Jonge planten kan men goed enten op winterharde *Opuntia*'s of *Echinocereussen*. Beschut tegen regen kan men ze zo in de tuin houden.

Indien er cactusliefhebbers zijn die interesse hebben gekregen in deze, in cultuur nog niet veel voorkomende, planten, dan kunnen zij contact met mij opnemen.

Mammillaria schiedeana Ehrenbg.

PETER MANSFELD

De titelplant is afkomstig uit de Puente de Dios van de Barranca van Meztilan, Mexico. Het interessante plantje is vernoemd naar de Duitse reiziger en botanicus Wilhelm Schiede uit Kassel. Op de dikke penwortel zit een lichaam van 4 cm diameter; de zachte tepels dragen tot 75 dunne, met elkaar vervlochten randdorens hetgeen de plant een wonderschoon uiterlijk geeft.

Mammillaria schiedeana

Foto: P. Mansfeld

De witachtig-gele bloemen kunnen na een iets warmere overwintering dan normaal al in februari verschijnen. In de zomer wil ze, net als de meeste *Mammillaria*'s, een plaatsje in de volle zon. Een mineraalrijke, zandige grond met nauwelijks humus is aan te bevelen.

In de herfst tooit zij zich met lichtkarmijnkleurige vruchten.

De kweek uit zaad is probleemloos. De dikke penwortel is kwetsbaar, waardoor de planten soms problematisch zijn. Toch blijft het een soort die ik elke liefhebber aanbeveel.

Hansastrasse 1, DDR-2500 Rostock

Vert.: Ludwig Bercht

Opuntia's de moeite waard

W.J.M. STERK

Als we van één groep cactussen kunnen zeggen, dat die door liefhebbers niet zo gewaardeerd worden, dan is dat van de *Opuntia*'s. De kleine soorten bloeien meestal slecht, de ronde *Cylindropuntia*'s hebben dikwijls doorns, die in de huid blijven haken, en worden veel te groot, en de rest vindt men maar saaie planten.

Toch brengen veel vakantiegangers *Opuntiaschijven* mee uit de landen rond de Middellandse zee, waar ze van verwilderde planten langs de weg worden afgesneden. Dikwijls zijn het schijven van *Opuntia ficus-indica*. Dit is een soort met grote, bijna onbedoornde, schijven, maar natuurlijk wel bezet met de beruchte glochiden. Omdat ze ook in Amerika op veel plaatsen verwilderd is, is het niet meer mogelijk vast te stellen, waar ze oorspronkelijk thuis hoort. Britton en Rose geven aan Tropisch Amerika; hiermee zal wel het gebied rond de Caraïbische zee zijn bedoeld.

De beschrijving is volgens Britton en Rose:

Groot en struikvormig of soms boomvormig, dan met een houtige stam, tot 5 meter hoog, meestal met een flinke kruin. Leden spatelvormig, langwerpig, 30 tot 50 centimeter lang. Areolen klein, meestal doornloos; glochiden geel, talrijk, spoedig afvallend. Blaadjes priemvormig, groen, 3 mm lang; bloemen groot, heldergeel, 7-10 cm breed, ovarium 5 cm lang met een ondiep ingezonken navel.

Het is bekend, dat deze soort in de celkern 88 chromosomen heeft. We noemen dat octoploïd. De meeste cactussen zijn diploïd en hebben dus 22 chromosomen, 2×11 .

Merkwaardig is, dat bij cultuurplanten nogal eens vormen of rassen voorkomen met een groter chromosomental dan bij hun in het wild voorkomende verwanten. Bij een *Echinopsis*, die veel voor entonderstam wordt gebruikt, telde ik 66 chromosomen. De in het wild gevonden planten hebben er voor zover bekend 22.

In de omgeving van Blanes en verder langs de kust tot Barcelona, komen veel planten voor met 8 cm brede oranje bloemen en iets dikkere leden die tot 35 centimeter lang zijn. Dit kan de soort zijn, die door Miller in 1768 als *Opuntia maxima* is beschreven. Ook van deze soort is de standplaats in het wild niet bekend. Wat de herkomst is en hoe ze in Europa verwilderd is, is niet meer na te gaan. Zoals nu toeristen stekken meenemen, hebben de reizigers van vroeger dat zeker ook gedaan. Of dit een echte soort is of slechts een vorm of een variëteit, ligt eraan wat u onder een soort verstaat.

Er is in Amerika en in andere delen van de wereld geëxperimenteerd met deze en andere vrijwel doornloze cactussen om ze als veevoer te gebruiken. Dat is nergens een groot succes geworden.

Als we ze hier willen kweken, zouden ze het best in de winter binnen en in de zomer buiten kunnen staan. Voor deze behandeling worden ze echter wat groot. Hun groeiperiode is nogal lang, waardoor ze slecht in bloei komen. Veel beter geschikt voor onze verzamelingen is *Opuntia bergeriana*. Deze soort is aangetroffen in de tuin "Hanburgy Gardens" bij La Mortola in Noord-Italië. Daar in de omgeving komt deze soort nogal eens verwilderd voor. Ook in parken en tuinen langs de Rivièra komen ze nogal eens voor. Volgens de beschrijving van Berger is de plant 1 tot 3,5 meter hoog en kan de stam wel 40 cm dik worden. De schijven zijn tot 25 cm lang en minder dan half zo

breed. Een in 1931 in Zürich als 40 cm hoog plantje geplant, was in 1960 bijna 6 meter hoog.

Per areool zijn er tot vier geelachtige, later bruine of grijze doorns, waarvan de langste tot vier centimeter kan bedragen.

De planten bloeien rijk, met aan de top van ieder stengellid soms meerdere bloemen tegelijk. Een drie schijven hoge plant kan ook hier al goed bloeien. De prachtige rode bloemen zijn 5 tot 7 cm breed en hebben een groene stempel. Omdat de planten snel groeien, kunnen we uit een stek al na een paar jaar een bloeibare plant verwachten. We kunnen die, als de ruimte ervoor is, in de volle grond in de kas planten en er zo een aantal jaren plezier van hebben. Als de plant te groot wordt snijden we er stekken af en ruimen we de oude plant op. Zo kunnen we altijd over bloeibare planten beschikken. Natuurlijk kunt u ze ook in een pot kweken die in de zomer naar buiten gaat. Leden met grote knoppen kunnen we afsnijden en in huis open laten komen. Als we deze leden laten wortelen, komt er dikwijls op de onrijpe vrucht weer een bloem of een nieuw stengellid. Dit is het bewijs dat de bloem bij een cactus in de stengel is gezonken. We noemen dat een onderstandig vruchtbegin-sel. Bij *Opuntia* blijft het omhullend stengeldeel de eigenschap van een stengel om wortels en scheuten te vormen behouden. We kunnen bij veel soorten de onrijpe vruchten als stek gebruiken.

De vruchten worden dikwijls wel rood, maar rijpe zaden heb ik er nog nooit in gevonden. In Italië schijnt dit wel voor te komen. De leden van deze soort zijn ook geschikt om er andere *Opuntia*'s op te enten, zoals het bekende negerhandje, maar ook veel andere soorten cactussen kunnen erop geënt worden. In Italië wordt dit veel gedaan. Volgens Berger zou deze soort verwant zijn met de al sinds 1768 bekende *Opuntia elatior*, een oranje-bloeiende soort uit het Caraïbische gebied. Deze is o.a. in Australië en Zuid-Afrika verwilderd en daar een plaag geworden, samen met nog enkele andere soorten.

Door het uitzetten van voor *Opuntia*'s schadelijke insecten is geprobeerd ze terug te dringen, meestal met matig resultaat.

*Opuntia
macrocentra*

Foto links: M. Raymakers

Ander foto's van de schrijver

*Opuntia
bergeriana*

*Opuntia
ficus-indica*

*Opuntia
violacea*

O. allairei, ook onder de naam *O. compressa* var. *allairei* bekend, is nogal eens in verzamelingen te vinden. Het is een doornloze, lichtgroene, soms blauwgroene plant. Ze wordt tot 50 cm hoog, dus voor veel verzamelingen niet al te groot. In de kas uitgeplant, maar ook in een flinke pot, kunnen ze goed in bloei komen. Volgens Britton en Rose is deze soort verwant met *O. macrorhiza*, al zijn de bloemen nogal verschillend. De gele bloemen hebben een slank vruchtbeginsel en deze zijn niet bolvormig.

Een groepje Opuntiasoorten dat zeker de aandacht verdient bestaat uit planten met ronde leden, die bij voldoende licht paarsachtig of paarsblauw van kleur zijn. Ze komen voor in Californië, Arizona, New-Mexico en Texas en in de aangrenzende gebieden van Mexico. De naamgeving is nogal een warboel. Het is niet uit te maken welke naam voor een bepaalde plant nu de juiste is. Benson neemt enkele soorten samen onder de naam *O. violacea*, een naam die door Engelmann is gegeven aan een plant, waarvan hij op dat moment alleen maar een tekening had, gemaakt door W.H. Emory tijdens een expeditie. Britton en Rose vinden dat deze naam moeilijk aan een levende plant gegeven kan worden. Ze noemen deze planten, als ze veel doorns hebben, *O. gosseliana* en als ze geen doorns hebben *O. santa-rita*. Weniger noemt deze laatste een variëteit van de vorige. Een vorm met grotere bloembladen, die aan de voet binnenin rood gekleurd zijn, noemt hij *O. macrocentra*. Benson vermeldt al deze namen als variëteiten van *O. violacea*.

De naam *O. chlorotica* vinden we ook wel eens voor enkele van deze planten. Benson noemt ze "Pancake pear", te vertalen met pannekoekopuntia, een naam die eigenlijk op al deze soorten van toepassing is. Het zijn sterke planten met een mooie opvallende kleur die gemakkelijk bloeien. In hun vaderland worden ze tot twee meter hoog; hier in de kas bloeien ze al twee schijven hoog en dat is meestal nog geen dertig centimeter.

Mammillaria-reeksen nader bekeken - Ancistracanthae (Slot)

THEO NEUTELINGS

2.6. *Mammillaria guelzowiana* Werdermann (1928)

Plantkenmerken:

Plantelichaam: enkelvoudig of spruitend, vlak bolvormig, tot 6 cm lang, tot 7 cm ϕ , axillen kaal, wortels vezelig.

Randdoorns: 60-80, haardun, tot 15 mm lang, wit.

Middendoorns: 1-3, tot 11 mm lang, 1 of 2 aan punt omgebogen en 11-16 mm lang, glad, rood of geel.

Bloem: klokvormig, tot 50 mm lang, tot 60 mm ϕ , helder purperrood, buitenste bloemdekbladen groenig tot bronsbruin, bebaard.

Vrucht: smal bolvormig, gelig tot rozerood.

Zaad: zwart, met een onregelmatige kurkachtige mantel op het gedeelte nabij het hilum, 1,5x1 mm.

Lau-nummers:

640: bij San Francisco, Durango

Dit exemplaar brengt schitterende, helder purperrode bloemen voort, waarvan de buitenste bloemdekbladen overduidelijk bewimperd zijn. Evenals haar reeksgenoot *M. tetrancistra* heeft zij een kurkvormige mantel om de zaadkorrel. Bij de laatstgenoemde is het meer een zeer geprononceerd kurkachtig weefsel als aanhangsel aan de zaadkorrel. Bij *M. guelzowiana* is er eerder sprake van een wat onregelmatig gevormde kurkachtige mantel om de onderste helft van de zaadkorrel. De zaadbes is vrij klein in vergelijking met die van de andere Ancistracanthae-soorten en blijft dan ook meer verborgen tussen de tuberkels, een verschijnsel dat we bij de reeks Longiflorae als regel kunnen waarnemen.

In de handel is er nog een "variëteit" *splendens* in omloop, waarvan de oorsprong niet duidelijk te achterhalen valt. Opvallend bij deze vorm, die gele in plaats van roodachtige middendoorns heeft, is dat zij beduidend sneller en talrijker spruit dan de normale roodbedoornde planten.

2.7. *Mammillaria zephyranthoides* Scheidweiler (1841).

Plantkenmerken:

Plantelichaam: enkelvoudig, tuberkels tot 25 mm lang.

Randdoorns: 12-18, tot 10 mm lang, zeer dun, wit.

Middendoorns: 1, tot 14 mm lang, geel-roodbruin, aan de punt omgebogen.

Bloem: tot 40 mm ϕ , wit tot crème, met rode middenstreep, 8-10 geelgroene stempellobben.

Vrucht: ovaalvormig, rood.

Zaad: zwart met putjes.

Groeigebieden Xochistlahuaca (Oaxaca), bij Tehuacán (Puebla), bij Tisayuca en bij Tula (Hidalgo), bij El Laus (Querétaro), San Juan del Rio-Ixmiquilpán (Hidalgo), Monte Escobedo (Zacatecas).

Lau-nummers:

1046: Monte Escobedo, Zacatecas

1196: San Juan del Rio - Ixmiquilpán

1269: Xochistlahuaca, Oaxaca

Engelmann beschouwde *M. zephyranthoides* als verwant met *M. wrightii*, hetgeen later ook de mening van Buxbaum was. Backeberg deelde *M. zephyranthoides* in bij het geslacht *Dolichothele*. Aanvankelijk rangschikt Hunt (in 1971) haar ook bij *Dolichothele*, maar in 1975 hevelde hij haar in navolging van Buxbaum over naar het *M. wrightii*-*barbata*-complex. Schumann was indertijd ook deze mening toegedaan, want hij plaatste haar al in zijn reeks *Ancistracanthae*. Voor de volledigheid zij vermeld dat niet alle huidige onderzoekers deze indeling zonder meer onderschrijven. Iemand als Kuhn beschouwt haar als een randgeval.

De zienswijze van Engelmann van zo'n eeuw geleden lijkt me niet zo gek. Beide soorten bezitten lange, slanke tuberkels en rode, ovale vruchtbessen. Misschien is de witbloeiende vorm wolffi van *M. wrightii* één van de verbindende schakels tussen beide soorten.

2.8. ***Mammillaria heidiaea*** Krainz (1975)

Plantkenmerken:

Plantelichaam: enkelvoudig of spruitend, 3 cm hoog, tot 5,5 cm ϕ , tuberkel tot 11 mm lang.

Randdoorns: 16-24, tot 11 mm lang, recht, dun, glaswit.

Middendoorns: 0-1(-2), tot 12 mm lang, gelig met bruine punt welke is omgebogen.

Bloem: tot 30 mm lang, tot 25 mm ϕ , groeniggeel, 6 geelgroene grote stempellobben.

Vrucht: breedovaal, groenig, later bruinig.

Zaad: zwart, met putjes, 1,25 x 1,0 mm.

Groeiplaats ten noorden van Acantlán bij El Papaya (Staat Puebla, Mexico), op 1400 m hoogte, in spleten van verweerde rotsen (kristallijn graniet).

Lau-nummer:

1154: El Papaya, Actopán, Puebla.

In 1977 zegt Hunt van deze soort: "Een interessante nieuwe soort, waarvan de tuberkels, de gele bloemen en de groene vrucht de verwantschap aanduiden met de echt *Dolichotheles*". Hofmann zegt in 1984 dat de dunwandige vrucht aan die van *M. zephyranthoides* doet denken. Ook het zaad heeft wat betreft de vorm en de testestructuur veel overeenkomst met dat van de laatstgenoemde soort. Hij wijst dan ook terecht een indeling onder het subgeslacht *Dolichothele* af. Anderen hadden eerder deze soort onder de reeks *Stylothelae* ingedeeld.

De bloemstructuur wekt associaties op met die van *M. viridiflora*, zij het dat de bloem van *M. heidiaea* met name in gesloten toestand wat slanker aandoet. De stempel kan ook diepgroen van kleur zijn en soms maar 4 lobben hebben. In de knopfase is al duidelijk te zien dat de buitenste bloemdekbladen bewimperd zijn; echter niet zo overdadig als bij *M. viridiflora*.

In diverse artikelen las ik dat deze soort moeilijk in de cultuur is, ook ten aanzien van het in bloei krijgen. Gelukkig is mijn ervaring gunstiger en geniet ik elk jaar van de bloemen. Spruitende exemplaren heb ik tot dusver niet waargenomen.

Gezien de plantkenmerken c.q. de toch wel nauwe verwantschap met *M. zephyranthoides* hetgeen ook H. Krainz al opmerkte, lijkt me een indeling onder de reeks *Ancistracanthae* met recht op zijn plaats.

Een markant kenmerk van deze reeks zijn de bewimperde buitenste bloemdekbladen. Onwillekeurig zal bij de meer ervaren liefhebber een soort "déjà vu" opkomen: bij welke groep komt dit verschijnsel zonder uitzondering ook voor? En voorts, als de bloem van eender welke *Ancistracantha*esoort

M. guelzowiana

Foto: A. de Lange

M. heidiae

Foto van de schrijver

zich voor het eerst ontvouwt, dan zien we dat de meeldraden compact om de stijl heen gedrapeerd staan, met de nog net niet rijpe helmknopjes stijf tegen elkaar.

Inderdaad, bij de bloemen van alle *Escobaria*-soorten bespeuren we eendere verschijnselen. Bekijken we bijvoorbeeld de bloemen van de *Escobaria vivipara*-groep, dan zien we, dat deze bloemen qua bouw veel overeenkomsten vertonen met de meeste van die uit de reeks *Ancistracanthae*.

"Succulenta" is het verenigingsorgaan van de Nederlands-Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten "Succulenta".

BESTUUR

Voorzitter: J. Defesche, Kruislandseweg 20, 4724 SM Wouw. Tel.: 01658-1692.
 Vice-voorzitter: M. de Bekker, Kraayeven 1, 5386 LH Geffen. Tel.: 04102-1964.
 Secretaris: F.R. de Groot, Punter 26-10, 8242 EA Lelystad. Tel.: 03200-41379.
 Penningmeester: J. Vrenken, Elandstraat 1, 5408 XC Volkel. Tel.: 04132-72917. Giro-rek.: 680596 t.n.v. Succulenta te Volkel, resp. bankrek. 55.32.38.981 bij Algemene Bank Nederland t.n.v. Succulenta te Volkel.
 Voor België: rek.nr. 000-11.41.809-22 van de Belgische postgirodienst t.n.v. Succulenta te Volkel.
 Alg. Bestuurslid: Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741 KM Lunteren. Tel.: 08388-3579.
 Alg. Bestuurslid: W. Alsemgeest, Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort. Tel.: 03484-1083.
 Alg. Bestuurslid: M.J. van Eijdsen, Postbus 584, 7900 AN Hogeveen.
 Alg. Bestuurslid afd. België: J. de Wael, St. Rumoldusstr. 109, B 1851, Grimbergen, België.

LEDENADMINISTRATIE

Administrateur: M.J. van Eijdsen, Postbus 584, 7900 AN Hogeveen. Aanmelding en verzoeken om inlichtingen uitsluitend schriftelijk.

Het lidmaatschap kost voor leden in Nederland f 35,-, jeugdleden f 17,50, leden in België Bfrs. 625 en voor elders wonende leden f 50,-. Inschrijfgeld voor nieuwe leden f 7,50/Bfrs. 135.
 Opzeggen: uiterlijk 1 december, schriftelijk, bij de ledenadministratie.

LOSSE NUMMERS

Prijs f 5,-. Aan te vragen voor het lopende jaar bij de ledenadministratie, overige jaren bij P. Melis, Korenbloemstr. 13, 5409 AX Odiliapeel.

MAANDBLAD

Hoofdredacteur: C.A.L. Bercht, Mauritshof 124, 3481 VN Harmelen. Tel.: 03483-2300.
 Redacteur: J.J. de Morree, Kon. Emmalaan 23, 2264 SH Leidschendam.
 Redacteur: Th.W.M. Neutelings, Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal. Tel.: 01650-36081.
 Rubrieksmedewerkers: H. en R. van Donkelaar, A. Pullen, H. Ruinaard, A. v. Uijen en B. Zonneveld.
 Verenigingsnieuws: F.R. de Groot. Sluitingsdatum 15e van de maand vóór verschijnen.
 Vraag en Aanbod en Advertenties: M. de Bekker, Kraayeven 1, 5386 LH Geffen. Tel.: 04102-1964. Sluitingsdatum: 15e van de maand vóór verschijnen.

ADVERTENTIETARIEVEN:

1/16 pag. f 30,-; 1/8 pag. f 55,-; 1/4 pag. f 85,-; 1/2 pag. f 140,-; 1 pag. f 240,-.
 Kortingen op aanvraag.

ANDERE BELANGRIJKE ADRESSEN

Buiningfonds: Voor informatie over en verkoop van het Discoboek en "Wat Betekent die Naam". M. Jamin, Jan Oomsstraat 6, 5324 BB Ammerzoden. Tel. 04199-3856.
 Het boek Discocactus door A.F.H. Buining. Omvat 224 pag., 60 kleurenfoto's en 84 z/w foto's. Nog slechts voorradig in Engels en Duits. Prijs op aanvraag.
 Het boek "Wat Betekent die Naam". Verklarend woordenboek van nagenoeg alle voorkomende Latijnse cactus- en vetplantennamen. Prijs f 12,50 + f 3,- verzendkosten per stuk.
 Bestellen door overschrijven van het juiste bedrag op girorek. 2845908 t.n.v. Succulenta Buiningfonds te Ammerzoden onder vermelding van het gewenste artikel.
 Clichéfonds: J.A. Schraets, Tegelseweg 131, 5912 BD Venlo.
 Diatheek: J. Deckers, Hertogstraat 39, 6441 HA Brunssum. Tel.: 045-272461.
 Ruilen zonder Huilen: Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741 KM Lunteren. Tel.: 08388-3579.
 Bibliotheek: J. Magnin, Ooievaarstraat 13, 3291 XK Strijen. Katalogus à f 1,50 te bestellen op girorek. 13.45.616 t.n.v. J. Magnin.

VERKOOP VERENIGINGSARTIKELLEN

1. Handleiding voor het verzorgen en kweken van cactussen en andere succulenten, 3e druk 1986. Prijs f 6,- per stuk.
2. Bewaarbanden voor het tijdschrift. Een jaargang per band. Prijs f 16,- per stuk incl. portokosten.
3. Verenigingsspelden in broche-vorm of als steekspeld. Prijs f 4,- per stuk.
4. Ansichtkaarten met afbeeldingen van Succulenten. Prijs per set van 10 kaarten f 2,50.
5. Propaganda-folders.

Bij afname van grotere hoeveelheden gelden kortingen.

Informatie bij: Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741 KM Lunteren. Tel.: 08388-3579.

Bestellen uitsluitend door overschrijven van het juiste bedrag op girorek. 3742400 t.n.v. Succulenta afd. verkoop te Lunteren, onder vermelding van het gewenste artikel.

Voor België: rekeningnummer 000-11.41.809-22 van de Belgische postgirodienst t.n.v. Succulenta te Volkel.

EVENEMENTENKALENDER

- t/m 31 oktober : Speciale aandacht voor de Flevohof, info in het septembernummer.
t/m 31 oktober : Jochum Hof in Steyl, expositie "Waternood, leven dood" verder cactussen, orchideeën etc. Info 077-733020.
28 oktober : Algemene jaarvergadering Succulenta in de Reehorst te Ede.
3 november : Symposium van de Biologische Raad van de K.N.A.W. "Planten in gebruik", info in dit nummer.
18 november : Feestmiddag voor U en Uw partner t.g.v. het 15-jarig bestaan van de afdeling.
3 juni 1990 : Zesde Asclepedia-dag in Diergaarde Blijdorp, voorankondiging.

AFDELINGSNIEUWS

Afd. Achterhoek

- 9 november : Zieke planten meebrengen, Hr. Diepenbroek vertelt iets over Fuchsia's.

Afd. Amsterdam

- 27 oktober : Hr. Pullen over Botanische tuinen in Europa (door de herfstvakantie een week later).
17 november : Hr. S. Kooy komt praten over Chili.
Plaats: De Hortus, Plantage Middenlaan 2, Amsterdam. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Brabant-België

- 27 oktober : Hr. L. v.d. Meutter met cactussen van Nrd. en Zd. Amerika.
Plaats: Internaat Horteco de Bavaylei 118 te Vilvoorde. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Delfzijl en omstreken

- 2 november : Vervolg over *Astrophytum*'s hr. Oostland.
Plaats: Groene Weide, Snelgersmastraat 15, Appingedam. Aanvang: 19.45 uur.

Afd. Dordrecht en omstreken

- 9 november : Dia's van eigen leden.
Plaats: De Christelijke MTS, Professor Waterinklaan 45, Dordrecht. Aanvang: 19.30 uur.

Afd. Flevozoom

- 23 oktober : Simon Kooy, een betoog over Chilië.
20 november : Frank Supplie, de geschiedenis van de *Epiphyllum*hybriden.
Plaats: Groen van Prinstererschool, Verkeersweg 51, Harderwijk. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Fryslan

- 14 november : Dialezing door Hr. Jamin over de Flora op Tenerife.
Plaats: Restaurant De Schans te Heerenveen.

Afd. Gorinchem/Den Bosch

- 13 november : Lezing door Ludwig Bercht.
Plaats: Zaal Zide Winden te Sprang. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. 's-Gravenhage e.o.

- 26 oktober : Praatavond, plant v.d. maand *Euphorbia*.
Plaats: Grote zaal sporthal "Zuidhaghe", Melis Stokelaan 1201, Den Haag.

BLADKAKTUS

Binnenlandse en buitenlandse boeken steeds voorradig. Wij bestellen graag voor U.

Vraag onze Bladkaktus, een lijst met succulente literatuur aan.

NATUUR & BOEK Bankastr. 10
2585 EN 's-Gravenhage
tel. 070-505648.

karlheinz uhlig - kakteen

7053 KERNEN i.R. (Rommelshausen)

W.-Duitsland LILIENSTR. 5

Aanvulling op onze plantenlijst:

	DM	DM
<i>Lobivia buiningiana</i>	4,-	
sp.n.L 154a	4,-	
<i>Mammillaria crucigera</i>	6,-	
<i>Matucana pujupatii</i>	5,-	
<i>Parodia saint-pieana</i>	5,-	
<i>Sulcorebutia albida</i>	6,-	
caineana	7,-	
<i>cylindrica</i> v. <i>margenta</i> WK 671	7,-	
<i>lepica</i> WK 212	6,-	
sp.n.L 313	6,-	
sp.n.L 314	6,-	
sp.n.WR 593	7,-	
<i>Uebelmannia pectinifera</i> gepfr.	15,-	
<i>Aeonium canariense</i> , <i>ciliatum</i> var.		
<i>palmense</i> , <i>cuneatum</i> , <i>goochiai</i> , <i>harworthii</i> , <i>sedifolium</i> , <i>simsii</i>	4,-	5,-

- Afd. Groningen**
16 november : Lezing door Hr. de Looze, een vervolg op zijn lezingen over de Zuidelijke staten van Nrd.-Amerika.
Plaats: De Hortus te Haren. Aanvang: 19.30 uur.
- Afd. Den Helder**
4 november : Yemen door F. Noltee.
Plaats: Kantine Gemeentelijke Plantsoenendienst, Soembastraat 83 Den Helder. Aanvang: 13.45 uur.
- Afd. Hoeksche Waard**
9 november : Vergelijken zaairesultaten, J. Magnin over Echinocereus.
Plaats: Natuur Educatief Centrum bij de Rijkshaven in Numansdorp. Aanvang: 20.00 uur
- Afd. Nijmegen**
7 november : Hr. Bercht over Gymno's.
Plaats: Rijksmiddelbare Tuinbouwschool, Energieweg 19, Nijmegen.
Aanvang: 20.00 uur.
- Afd. Noord en Midden Limburg**
27 oktober : Voordracht over het geslacht Turbinicarpus door Hr. A. Beukelaars.
17 november : Winterhard? door Hr. de Looze.
Plaats: clublokaal kanovereniging "de Viking", Vikingweg 1, Venlo. Aanvang: 20.00 uur.
- Afd. Rotterdam e.o.**
30 oktober : Hr. A. Bongaards met een film over bloeiende bloemen in kas en tentoonstelling Blijdorp.
Plaats: Bovenzaal van het Wijkgebouw "Pier 80", Rösener Manszstraat 80, Rotterdam.
Aanvang: 20.00 uur.
- Afd. Utrecht e.o.**
13 november : Lezing door W. Alsemgeest over Texas.
Plaats: Kantine van drukkerij Hoonte aan de Varkensmarkt te Utrecht, bovenste etage.
Aanvang: 19.30 uur.
- Afd. West-Brabant**
21 oktober : Plantenkeuring, verloting en lezing.
11 november : Video-voordracht door Hr. Tak en discussie.
Plaats: Café-Restaurant De Linden, Markt 82, Etten-Leur. Aanvang: 14.00 uur.
- Afd. West-Friesland**
20 november : Hr. Kroesen houdt een lezing over Asclepiadaceae.
Plaats: Fam. de Wit te Zwaagdijk.
- Afd. IJsselstreek**
27 oktober : Alles over Gymno's door Hr. Bercht.
- Afd. Zaanstreek**
3 november : Lezing uit eigen diatheek.
Plaats: Stadskwekerij, Brusselsestraat 10, Zaandam. Aanvang: 20.00 uur.
- Afd. Zuid-Limburg**
7 november : Praatje met dia's over zijn Astrophytums door Hr. Linssen.
Plaats: Gemeenschapshuis, Hoofdstraat 12, Schimmert. Aanvang: 19.30 uur.
- Afd. Zwolle**
26 oktober : Hr. F. Supplie houdt een lezing over Epiphyllumhybriden.
Plaats: Dependance van het Centrum voor Tuinbouw Onderwijs, Korenbloemweg 1a, Zwolle Westenholtte. Aanvang: 19.30 uur.

CACTUSKWEKERIJ

Special Plants

H. de Vries, Folgeralaan 2B
Drachten, tel. 05120-20699

Kas open:

di. t/m vrij. van 10.00-18.00 uur
zaterdag van 10.00-17.00 uur
maandag gesloten

NIEUWS VAN ONZE BELGISCHE ZUSTERVERENIGINGEN

CACTUSWEELEDE Noorderkempen. tel.: 03-6519211 M. Bastiaenssens.

16 nov. : Voordracht over Euphorbia's door Hr. F. Hoste.
Plaats: "Vogelenzang", Miksebaan in Brasschaat. Aanvang: 20.00 uur.

GRUSONIA. tel.: 050-824660 Johan Keirse.

10 nov. : Najaarsruilbeurs voor en door eigen leden, aanvullende montage door Luc Vandecaveye en Johan Keirse.
Plaats: Zaal "Vijverhof", Kortrijkstr. in Tielt. Aanvang: 20.00 uur.

LEUCHTENBERGIA

17 nov. : Gezellig samenzijn.
Plaats: "Dienstencentrum", Schoolstr. in Schilde. Aanvang: 20.00 uur.

VRAAG EN AANBOD

Opgaven voor het december-nummer moeten vóór 15 november bij de heer **M. de Bekker, Kraayeven 1, 5386 LH Geffen** zijn. Leden van Succulenta mogen per jaar éénmaal gratis een advertentie van **max. 6 regels** zetten in deze rubriek. Alleen advertenties de hobby betreffende worden opgenomen.

Te koop: Wegens verhuizing: 100 cactussen en succulenten, 100 lithops op naam en 80 conophytums op naam. Jaargangen Succulenta 1966 t/m 1988. Vraagprijs f 25,- ingebonden per 2 jaargangen, f 10,- losse jaargangen. N. Borgs, de Genestetlaan 83, 2522 LB 's-Gravenhage. Tel.: 070-935208.

Gevraagd: Tegen redelijke vergoeding een al. kasje ca. 1xbxh 3x2x2,10. W. Kruidenberg, Braakdijk 9 Rd, 1509 BJ Zaandam. Tel.: 075-702514.

Te koop: ca. 500 cactussen in één koop; kas (hxbxd) 2,20x1,90x2,50; jaargangen Succulenta 1971 t/m 1981. Mevr. A. Wassenaar-de Kock, Megenstraat 39, 6824 AH Arnhem. Tel.: 085-422292.

Aangeboden: 50 st. Pillo-Click bevestigingsselementen voor noppenfolie, nieuw f 1,50 per stuk. Gratis af te halen wegens overcompleet ca. 200 Mammillaria-zaailingen 1-3 jaar oud. W. ten Hoeve, Watermolendijk 2, 9761 VH Eelde. Tel.: 05907-5523.

Gevraagd: Jaargangen van Succulenta voor 1987, fotomateriaal en tijdschriften en artikelen betreffende succulente planten. E. van den Bosch, Kleiweg 271a, 3051 XN Rotterdam. Tel.: 01864-3607 (tussen 19.00 en 22.00 uur).

SOUTHWEST SEEDS

CACTUSSEN- EN VETPLANTENZADEN
Schrijf vandaag nog voor gratis zaadlijst

DOUG & VIVI ROWLAND
200 Spring Road • Kempston, Bedford • England MK42-6ND
Telephone Bedford (0234) 58970

DER KAKTEENLADEN

hobbybenodigheden/boeken
Verzendhandel

10 JAAR

DER KAKTEENLADEN

10 JAAR

Kakteenkunde 1939-42 je DM 50,-; Kakteenkunde 1933-35 je DM 90,-; Monatsschrift der DKG 1929 je DM 90,-; Kakteen u.a. Sukk. 1937 DM 90,-; Cact. y Suc. Mex. 1969/1971/1973/-85/88 je DM 25,-; Fröderström/Genus Sedum, Part IV DM 95,-, Part III DM 69,-; Howes/Giant Cactus Forest..., 1954 DM 95,-; Hirscht/Bilder aus dem Kakteen-Zimmergarten 2. A. 1903 DM 58,-; Schelle/Kakteen 1926 DM 98,-; Fournier/Les Cactées & Plantes Grasses 1935 (1e druk) DM 75,-; Förster/Handbuch der Cacteenkunde 1846 DM 480,-; Graebner/Kakteenzucht 1925 DM 58,-; Duursma/Onze Vetplanten 1930 DM 52,-; Rowley/Flowering Succulents 1959 DM 25,-; Werdermann & Socnik/Meine Kakteen 1937 DM 75,-; Backeberg/Kakteenjagd 1930 DM 58,-; Berger Die Entwicklungslinien der Cacteen 1926 DM 98,-; Daul Handboek der Cacteenkunde 1890 DM 360,-; Schumann/Verbreitung der Cactaceae... 1899 DM 135,-.

JÖRG KÖPPER DER KAKTEENLADEN
VERSANDGESCHÄFT FÜR HOBBYARTIKEL

VERSANDBUCHHANDLUNG UND ANTIQUARIAT
LOCKFINKE 7 D-5600 WUPPERTAL 1

Ook de grote, vaak ei- tot ellipsvormige vivipara-bes vinden we bij de meeste Ancistracanthae-vertegenwoordigers terug. Soms ook het verschijnsel van enkele schubjes op de zaadbes.

Het verspreidingsgebied van de Ancistracanthae-soorten valt grotendeels binnen dat van het vivipara-complex, dat uit veel variëteiten en vormen bestaat. Aangenomen wordt dat de Escobaria's fylogenetisch ouder zijn dan de Mammillaria's, tenminste als men de theorie - die overigens vrij algemeen aanvaard wordt - omtrent de "verhuizing" van het zogenaamde fertiele vegetatiepunt (dit is het punt waar de bloem uit het plantelichaam ontspruit) van het areool naar de oksel (= axille) over de rugzijde van de tuberkel aanhangt.

Er bestaat een ontwikkelingsverwantschap tussen Escobaria en Mammillaria en mogelijk dus in engere zin met de Ancistracanthae-soorten.

In dit verband wil ik nog het volgende aanhalen. Er is een min of meer monstrueuze Mammillaria wilcoxii (of M. wrightii?) in omloop, welke zeer sterk spruit en waarvan de individuele leden erg klein blijven. De herkomst ervan is mij tot heden niet bekend. Bij deze planten is op de tuberkels een Escobaria-achtig groefje waarneembaar. Mogelijk hebben we hier te maken met een of ander hybrideprodukt als resultaat van een kruisbestuiving tussen M. wrightii of M. wilcoxii met een of andere Escobaria-soort. Zelf ondernomen kruisingsproeven laten zien dat bestuiving tussen E. vivipara en Ancistracanthae-soorten tot bes- en zaadvorming leiden. Wel mag daarbij niet uit het oog verloren worden dat via de zgn. prikkelbestuiving ook eigen stuifmeel tot besvorming kan voeren.

Tot slot de kweek van deze cactussoorten.

Het verdient de voorkeur enkele soorten te enten, omdat de kweek op eigen wortel bijzonder lastig is; dit zijn *M. tetrancistra* en *M. wrightii* fa. *wolfii*.

M. heidiae en *M. zephyranthoides* vragen om een goed doorlatend, mineraalrijk grondmengsel, vanwege de vlezige, dikke hoofdwortel; een wat hoger potje is aan te bevelen.

M. wilcoxii zuigt, geënt op een onderstam, deze laatste bijna geheel leeg. Overigens is enten zinloos, want ze doet het probleemloos op eigen wortel, net als *M. barbata*, *M. wrightii* (iets gevoeliger) en *M. guelzowiana*, vooral als ze in een mineraalrijk (klei of leem) grondmengsel staan. *M. viridiflora* daarentegen is wat moeilijker op eigen wortel; enten op een korte, maar dikke onderstam verdient aanbeveling. Wel zal deze soort dan vrij sterk spruiten, vaak ook uit het areool.

De bloeitijd valt in de zomermaanden juni - september. Over de bloeibaarheid valt weinig te klagen, mits de planten maar een zonnige standplaats krijgen. Goed luchten is belangrijk. Vanaf midden oktober gieten we niet meer. Hooguit nevelen op zonnige, warme dagen, zodat het nevelvocht dezelfde dag nog verdamt en niet in de kop blijft hangen. In de winter droog en vorstvrij houden.

Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal

Redactioneel:

Aflevering 3 van deze serie is reeds verschenen in Succulenta 1987, p. 15. Onze excuses aan de auteur voor het late plaatsen van het slotgedeelte.

De Redactie.

In geuren en kleuren

J.J. DE MORREE

Een plantje dat me al een tijdje fascineert is *Mammillaria heidiaea*. Het is nog een relatieve nieuwkomer in het Mammillaria-gezelschap. In 1975 is het door Kraehenbuhl gevonden en naar zijn vrouw Heidi genoemd. Het is een kleinblijvend plantje dat al vrij snel kan bloeien. Wat daarbij direct opvalt is dat de gele bloemen geuren naar wat ik zou omschrijven als de geur van Hyacinthen of Freesia's. Het beschrijven van geuren is overigens een moeilijke zaak, want vaak is een geur een emotioneel gebonden gewaarwording, die ieder voor zich anders interpreteert. Het zou me dus niet verwonderen als een andere liefhebber tot een andere geurconclusie zou komen.

Die geur zette me aan het denken. Hunt heeft *M. heidiaea* in zijn indeling van het geslacht Mammillaria (Bradleya vol. 2, 1984) een plaats toebedeeld bij de Ancistracanthae. Dit is op zich niet zo vreemd, want bij Hunt is de serie Ancistracanthae voor een deel een parkeerserie voor soorten van allerhande pluimage. *M. heidiaea* met zijn haakdoorns kan daar in principe ook wel bij. Maar waar komen we bij de Mammillaria's nu ook al weer meer geurende bloemen tegen? Daarvoor hoefde ik niet lang na te denken. Bij dit geslacht heeft de groep Dolichotheleae er een aantal, waarvan ik uit eigen ervaring weet van geur bij planten zoals *M. baumii*, *M. sphaerica*, *M. surculosa* en *M. camptotricha*. Elk jaar geven de fraaie gele bloemen van *baumii* en *surculosa* hun geuren tijdens de bloei af. De grote gele bloemen van de verwante *M. longimamma* hebben echter geen geur, maar deze forse signalen zijn blijkbaar geurloos ook duidelijk te vinden door de bestuivers. In een artikel over *M. sphaerica* in Succulenta (1979) p. 110 schrijft de heer Neutelings dat o.a. Brandegeer en Benson *M. sphaerica* beide zien als een variëteit van *M. longimamma*. Op grond van het feit dat *M. sphaerica* een penwortel heeft en geurende bloemen, terwijl *M. longimamma* een bossig wortelgestel bezit en geurloze bloemen zou ik de variëteitenstatus zeker afkeuren en de planten als afzonderlijke soorten beschouwen. Graag zou ik overigens van deze gelegenheid gebruik willen maken om van een welwillende verzamelaar een sphaericastekje te vragen, aangezien ik deze mooie soort nog niet in mijn verzameling heb.

Maar nu weer verder met de geur. De kritische ruiker zal onmiddellijk te berde kunnen brengen dat hij bij de Ancistracanthae, bij *M. milleri* var. *sheldonii* ook (zwak) geurende bloemen tegenkomt. Dat is zeker het geval. Bij mij in de kas hebben *M. sheldonii* en b.v. *M. spec. Actopan* een lichte geur. (Vermoedelijk is *spec. Actopan* een gewone *sheldonii* en geen plant met een bloem groter dan een bloem van *M. theresae*, zoals de lijst van het clichéfonds drie jaar geleden suggereerde.) De bloembouw en kleur van *M. milleri* var. *sheldonii* is echter zo anders dan die van *M. heidiaea*, dat een verwantschap zich niet staait op te dringen en de andere variëteiten van *M. milleri* (syn. *M. microcarpa*) zijn geurloos.

Ook Hunt zal overeenkomst tussen *M. heidiaea* en de Dolichotheles gezien hebben, want oorspronkelijk werd *heidiaea* ook door hem in de Dolichotheles geplaatst. Hij liet zich vanwege de vorm van de bloembuis en het vruchtbeginsel echter overtuigen dat *M. heidiaea* dicht bij *M. zephyranthoides* staat. Aangezien deze laatste plant in zijn systeem bij de Ancistracanthae is geplaatst, viel dat lot ook aan *M. heidiaea* te beurt. Nu is de plaatsing van *M. zephyranthoides* op zich in de Ancistracanthae ook al lang proble-

matisch, want deze soort heeft ook nog Dolichothele zephyranthoides geheten.

Dat bij Hunts discussie, waarom *M. heidiaea* niet bij de Dolichotheles thuis hoort, een vergelijking wordt gemaakt tussen de grootste vertegenwoordiger van de Dolichotheles, nl. *M. longimamma*, en het kleine soortje *M. heidiaea* is op zich al merkwaardig. Het zal wel te maken hebben met de typeplant van de serie. Het lijkt me meer zinvol om de kenmerken van *M. heidiaea* te vergelijken met *M. surculosa* en *M. sphaerica*, die zelf ook klein van stuk zijn. Het is vooralsnog onduidelijk waarom Hunt niet besloten heeft om *M. zephyranthoides* en *M. heidiaea* samen over te halen naar de Dolichotheles. Dat zou de serie *Ancistracanthae* zeker ook ten goede gekomen zijn. De geurende *M. heidiaea* met gele bloemen had dan op eenvoudige wijze een plaatsje kunnen krijgen tussen de geurende geelbloeiende broertjes *M. surculosa*, *M. sphaerica* en *M. baumii*, en de uitzonderlijk langtepelige *M. zephyranthoides* uit Zuid Mexico zou zich beter thuis voelen in de Dolichotheles dan tussen de duidelijk sterk afwijkende haakdoornigen zoals *M. dioica* en *M. milleri*.

Kon. Emmalaan 23, 2264 SH Leidschendam

*
* *

Het geslacht *Matucana* Br. & R. (XXIV)

R. BREGMAN, A. MEERSTADT, P. MELIS EN A.B. PULLEN

Matucana hastifera Ritter. Kakteen in Südamerika, Bd. 4, p. 1496 (1981).

(*hastifer* = spiesen dragend)

Beschrijving

Lichaam groen, dik zuilvormig, 6-12 cm breed, tot 50 cm hoog, spruitend vanaf de basis, rechtop tot liggend groeiend; geen penwortel. Ribben 13-19, stomp, weinig geknobbeld, 7-12 mm hoog, aan de basis van de plant 10-12 mm breed. Areolen ovaal, 8-15 mm lang, 3-6 mm breed, met wit vilt, 8-22 mm van elkaar verwijderd. Bedorning priemend, recht, geel tot roodbruin; randdorens 14-20, 8-25 mm lang; middendorens 4-8, 20-70 mm lang.

Bloem 65-80 mm lang, in anthese ca. 5 cm breed, recht; petalen sterk teruggebogen, licht-oranje met rode punt. Bloembuis 5-10 mm dik, kaal. Nektarkamer 4-5 mm hoog. Helmdraden aan de basis wit overgaand in rood, helmknoppen crème-kleurig; primaire meeldraden aan de basis met elkaar vergroeid als een manchete om de stijl. Stamper aan de basis wit overgaand in rood; stempellobben 4-5, 4-5 mm lang.

Vrucht rond, donkergroen tot geelachtig.

Zaad als beschreven in deel XIX, ca. 1,6 mm breed, ca. 2,2 mm hoog, ca. 1,2 mm dik.

Verspreiding

De typevindplaats van *M. hastifera* ligt ten oosten van de Cordillera Blanca op de bergrug ten zuiden van Rahuapampa, Prov. Huari, Dept. Ancash, Pe-

Matucana hastifera

Foto: F. Ritter

ru. Zij groeit daar op een hoogte van ongeveer 3500 m boven zeeniveau. Deze soort is in 1964 door F. Ritter ontdekt. Het type-exemplaar is gedeponeerd in het herbarium van de universiteit van Utrecht onder nummer FR 1306. De soort is slechts van de type-vindplaats bekend.

Opmerkingen

Deze soort wordt volgens Ritter gekenmerkt door de krachtige dolkvormige dorens en de sterk teruggekrulde kroonbladeren. Dat laatste hebben wij nog niet mogen waarnemen want de plant bloeit in cultuur bijzonder slecht, bij ons helemaal niet. Wat de beschrijving van de bloem en de vrucht betreft moeten we dus volledig afgaan op de beschrijving van Ritter.

M. hastifera blijkt in cultuur zeer zelden voor te komen. In Nederland zijn ons slechts enkele exemplaren bekend; één daarvan is in 1976 bij de heer Bulthuis in Cothen gekocht. Deze plant groeit zeer traag en heeft tot nu toe nog nooit een bloem laten zien. Twee stekken van deze plant zijn onder andere liefhebbers verspreid en geënt op een krachtige onderstam. Ook deze stekken vertikken het tot nu toe om te bloeien. In dit geval ontstond voor ons dus het probleem dat wij niet over een dia van een bloeiende plant beschikten. Wat er dan allemaal voor komt kijken om van een dergelijke zeldzame plant zo'n dia te pakken te krijgen, willen wij U niet onthouden.

Allereerst werd contact opgenomen met het herbarium van de Rijksuniversiteit van Utrecht waar zich het holotype van *M. hastifera* bevindt. Dit blijkt nu een verdroogd, ineengeschrompeld plantje te zijn, ongeschikt voor nader onderzoek. Zaden, vruchten en bloemen zijn niet aanwezig. Vervolgens werd

een brief gestuurd naar Prof. Rauh in Heidelberg met het verzoek of hij ons aan zaden en/of fotomateriaal kon helpen. Ook hij kon niet aan ons verzoek voldoen en verwees ons door naar Dieter Supthut van de "Städtische Sukkulentsammlung" in Zürich. Ook hier vingen wij bot. *M. hastifera* was niet in deze omvangrijke collectie aanwezig en dus kon ook hij ons niet aan zaden helpen. De heer Supthut noemde ons twee personen waar wij misschien wel succes konden hebben. De eerste was de heer Haugg, beheerder van de diatheek van de Duitse cactusvereniging. Ook daar kregen wij nul op het rekest. De tweede was mevr. Elsa Gödde die veel origineel fotomateriaal van Ritter in haar bezit heeft. Tot onze verbazing bleek zij één dia van een bloeiende plant in haar bezit te hebben, een originele dia van Ritter, waarvan een zwart-wit-afdruk op pag. 1610 van "Kakteen in Süd Amerika" deel IV is geplaatst. Zij was zo vriendelijk om hiervan een kopie te laten maken, dit met toestemming van Ritter zelf. Vanzelfsprekend zijn wij alle genoemde betrokkenen, in het bijzonder Frau Gödde in Frankfurt, zeer erkentelijk voor hun medewerking.

Zaden van deze soort hebben wij niet te pakken kunnen krijgen. Vandaar dat in deze aflevering zaadfoto's ontbreken. Mocht iemand van de lezers hierover beschikken, dan horen wij dat graag.

Veldnummers

FR 1306 *M. hastifera*.

Ons zijn geen andere veldnummers bekend.

Corr.adres: Beatrixlaan 10, 7711 KG Nieuwleusen

(wordt vervolgd)

*
* *

Over *Consolea spinosissima* en *Consolea rubescens* (III)

P. WAGENAAR HUMMELINCK

Consolea rubescens (Salm-Dyck, 1828) Lemaire, 1862

Opuntia rubescens Salm-Dyck in litt. 1827, De Candolle, 1828, p. 474 ("erecta, articulis elongatis compressis rubro-virescentibus subtuberculato-areolatis inermibus, foliis minimis rubicundis ad basin tomenti albidis. In Brasiliâ? Nodum floruit. Species junior spectabilis colore rube-scente et caule compresso-plano elongato ferè ut in *O. spinosissimâ*, sed absolutè inermi"). Pfeiffer, 1837, p. 166 ('Brasilia', diagn.); Förster, 1846, p. 499 ('Brasilien'); Rümpler, 1886, p. 965-966 ('Brasilien'); Schumann, 1894, p. 200 ('ohne grözere Stacheln... aus Südbrasilien. '); 1899 ('Brasilien, Rio de Janeiro und im Staate Catarina', fide Backeberg 1958, p. 387); Britton & Rose, 1908, p. 514 ('Island of Culebra; Montserrat; South America(?). Culebra and Montserrat plants agree nearly with the description of this spineless species...'); Urban, 1910, p. 433 ('Culebra, Montserrat?'); Britton & Rose, 1920, I, p. 208-209, fig. 263-266; 1937 2nd ed.; 1963 3rd ed. ('Mona and Porto Rico to Tortola, St. Croix, and Guadeloupe. Culebra, St. Thomas, St. Jan, and Montserrat plants agree with the description of *Opuntia rubescens*... it is a spineless state of *O. caticantha*, as was conclusively proven by us through field observations in the Virgin Islands, and greenhouse plants of *O. rubescens* develop spines. '); Britton & Wilson, 1924, p. 611 (Mona, Puerto Rico, Virgin I., St. Martin to Guadeloupe); Berger, 1929, p. 65; Little & Wadsworth, 1946, p. 378-379, fig. 176 ('Mona(?)', Puerto Rico and smaller adjacent islands, through Virgin Islands, and St. Martin to Guadeloupe'), descr.); Borg, 1951, p. 74; Woodbury & Little, 1976, p. 21 & 7 (Buck Isl.); Fournet, 1978, p. 1036 (Tintamarre, St. Barts, Guadeloupe, Désirade; 'Fruit épineux ou inerme. '); Stoffers, 1984, p. 147 (St. Martin; 'Puerto Rico to Guadeloupe', descr.).

Fig. 10

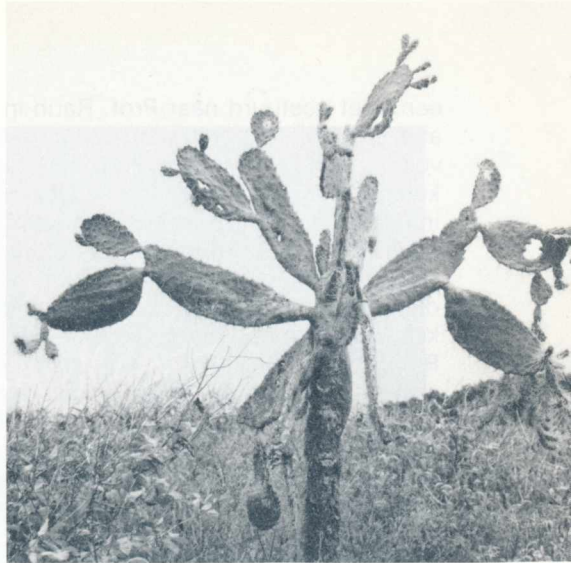
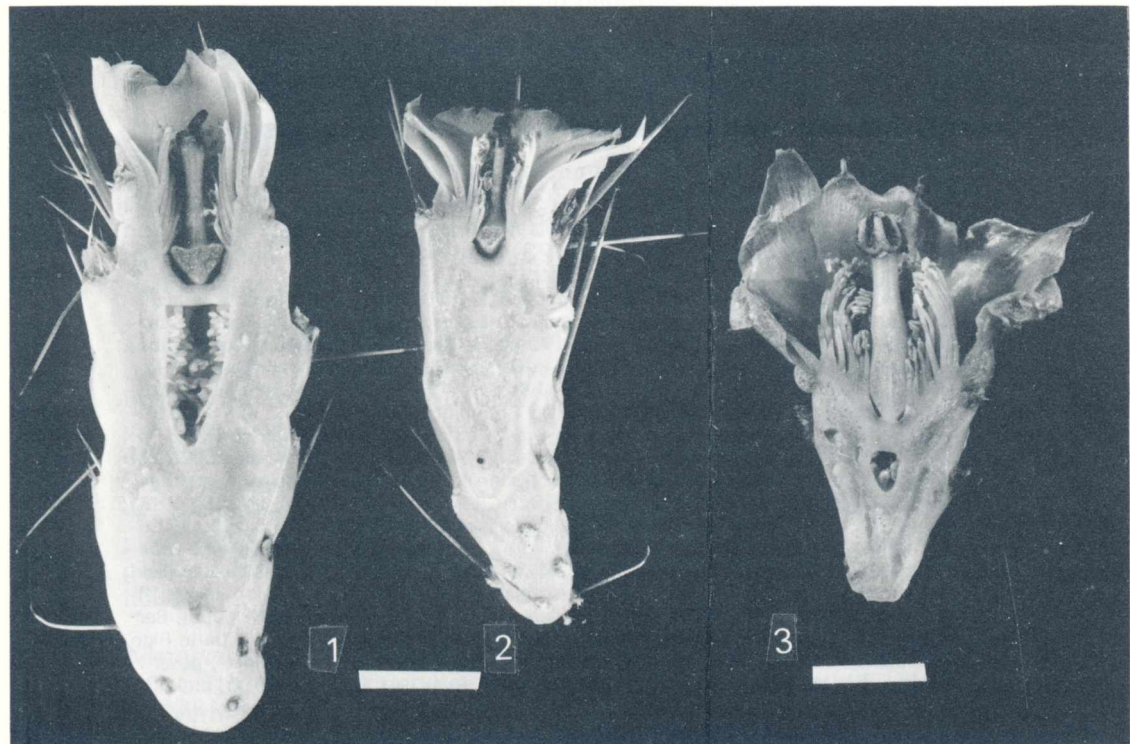

Fig. 11

Fig. 12

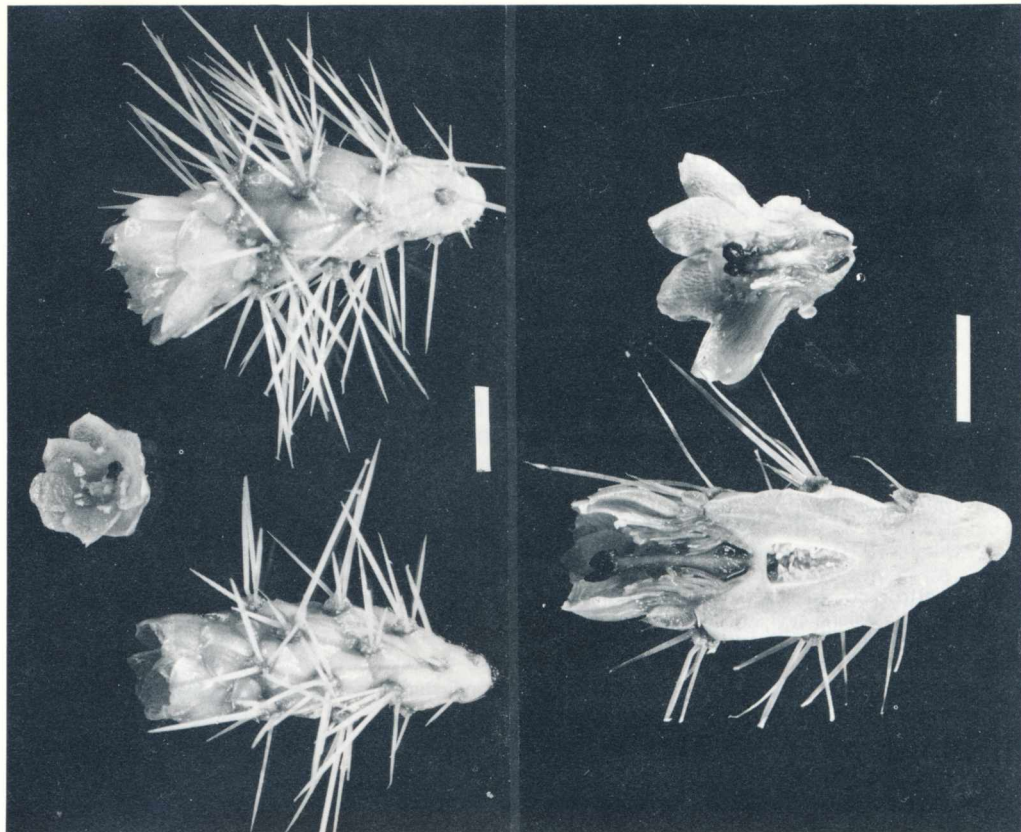
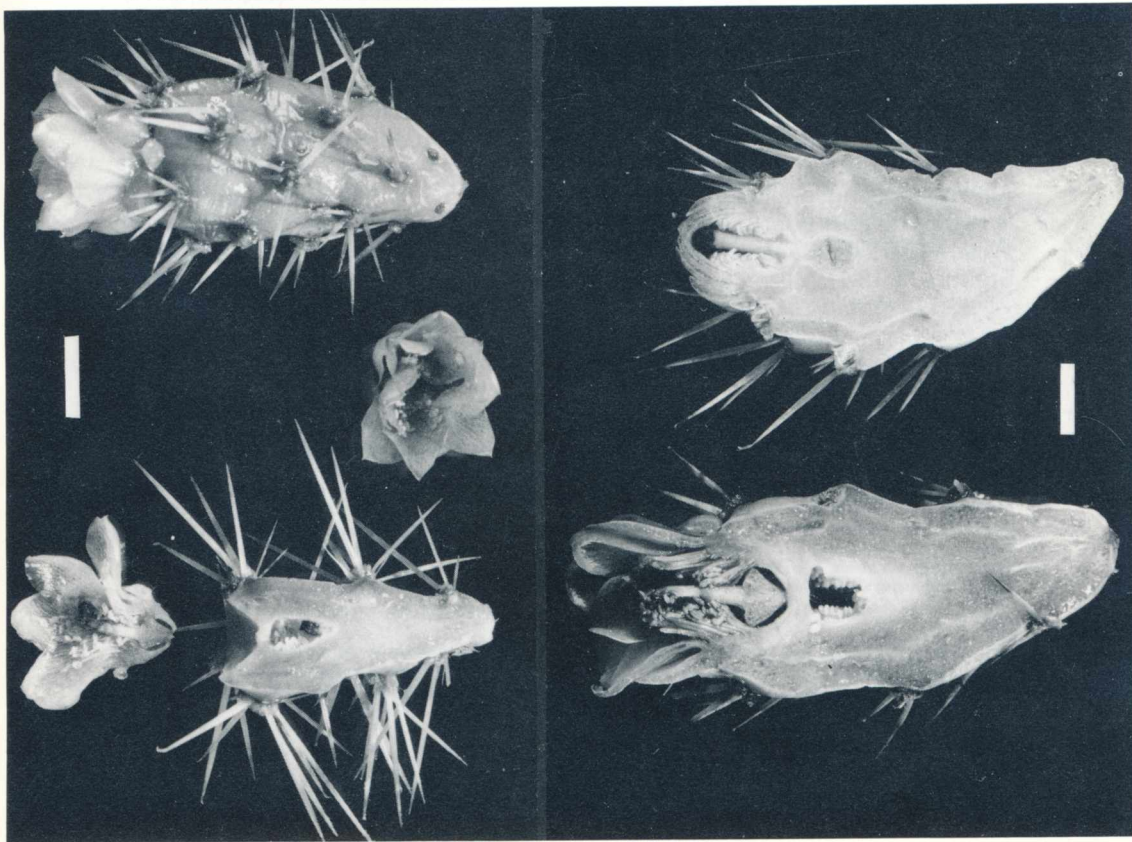

Fig. 13

Fig. 14

Consolea rubescens (Salm-Dyck) Lemaire, 1862, p. 174 ('Du Brésil?; bloembeschr.). Berger, 1926, p. 94; Britton, 1930, p. 228; Questel, 1941, p. 159 ('llet Fourche, Tourmente, St-Jean, Porto-Rico, St. Thomas, St-Croix, seen at St. Martin (Tintamarre island)', Guadeloupe.); 1951, p. 17; Backeberg, 1958, p. 386-387, fig. 401-402 ('von Porto Rico... über fast alle Virgin-Inseln und zum Teil die Kleinen Antillen, von St. Martin bis Guadeloupe...', syn., descr.); 1966, p. 93, fig. 66; Liogier & Martorell, 1982, p. 116 (P.R., V.I., St. Martin-Guadeloupe);

Opuntia spinosissima non Miller, Eggers, 1876, p. 122 (St. Croix). Duss, 1897, p. 318 (Guadeloupe, Désirade, Saintes; descr.); Millspaugh, 1902, p. 513 (St. Croix); Boldingh, 1909, p. 141 (St. Martin, Tintamarre, St. Eustatius).

Opuntia catocantha Link & Otto in Pfeiffer, 1837, p. 166 (St. Thomas, diagn.).

O. catocantha, Rümpler, 1886, p. 964-965.

Urban, 1919, p. 432-433 (Virgin I, St. Martin, St. Eustatius); Boldingh, 1913, p. 299 (St. Martin, St. Eustatius; descr.).

Opuntia guanicana Schumann in Gürke, 1908, p. 180-181 (Puerto Rico; 'Schumann hatte sie bereits vor Jahren als neu erkannt und ihr... den Namen *O. guanicana* gegeben...'). Urban, 1910, p. 433 (P. Rico.); Backeberg & Knuth, 1935 (1936), p. 146.

Puerto Rico. Zuidwestkust ten O. van La Parguera, rand van mangrove-slikvlakte samen met *Opuntia dillenii* in ijl struikgewas, 19.IX.1963; bloemen en onrijpe vruchten. - Isla Magueyes, bij Parguera, ijl struikgewas met *Pilosocereus*, 7.IX.1973; bloemen in knop (Fig. 16).

St. John. Westkust bij Cruz Bay, 18.VI.1955.

St. Croix. Cotton Valley in oostelijk deel van het eiland, samen met *O. repens* en *O. triacantha*, 12.VI.1955; met bloemen en jonge vruchten (Fig. 18).

Anguilla. Noordzijde van Crocus Bay, kalksteenrotsen aan de kust, met *O. dillenii* en *Pilosocereus royerii*, 3.VII.1973; met grote, onrijpe vruchten.

St. Martin. Meschrine Hill (Corner Hill), ZO van Simson Bay, zuidhelling en top van kalksteenheuvel, doornig struikgewas met veel *Plumiera alba*, tot 5 m hoog, 26.V.1949; bloeiend met grote, nog onrijpe vruchten (Fig. 11).

Tintamarre (Flat Island, N.O. van St. Martin). Baie Blanche, White Bay bluff, kalksteenrotsen aan de kust, 10 m hoog, 20.VI.1949 en 15.VII.1973; bloeiend met bijna rijpe vruchten. - Coline du Soldat, ca. 30 m hoge kalksteenvlakte met veel *Croton flavens* en *O. triacantha*, enkele *O. dillenii* en *Melocactus*, 15.VII.1973; in knop, met onrijpe vruchten (Fig. 10).

Barbuda. Ten O. van Codrington Village, 2 m hoog kalksteenterras, tussen doornstruiken en opuntia's, 11.VII.1955; met bloemen en groene vruchten.

In tegenstelling tot *Consolea spinosissima* - waarvan Miller voldoende gegevens verschaft om zeker te kunnen zijn welke plantensoort wordt bedoeld - lijkt wat betreft *C. rubescens* enige twijfel nog steeds gerechtvaardigd.

Als verspreidingsgebied van *Opuntia rubescens* Salm-Dyck noemen Britton & Rose (1920): Puerto Rico tot en met Guadeloupe. Zo doen ook Britton & Wilson (1924), Backeberg (1958, 1966), Little & Wadsworth (1946) en Stoffers (1984). Willen wij de juistheid hiervan onderzoeken aan het door mij

Bijschriften bij de foto's op de vorige pagina's:

Fig. 10. Op het kalksteenterras van Tintamarre (een eilandje bij St. Martin) steekt *Consolea rubescens* als een seinpaal boven het struikgewas uit. Op grond van hun eigenaardige vertakking werden de toen bekende *Consolea*'s (= *Spinosissima*) door Pfeiffer (1837) e.a. in de "Reihe Cruciatæ" samengebracht. Zij danken hieraan ook de naam "Croix de Lorraine" welke men in de literatuur soms tegenkomt.

Fig. 11. Op St. Martin komt *Consolea rubescens* o.m. voor op de kalksteenheuvels aan de kust ten oosten van Simson Bay, te midden van een hoog-opgaande vegetatie.

Fig. 12. In tegenstelling tot de vrijwel doornloze vruchtbeginsels van *Consolea spinosissima* zijn die van *C. rubescens* van talrijke lange en stevige doorns voorzien. Hoewel deze bloemen van Tintamarre midden op de dag verzameld zijn, geven zij de indruk van niet geheel open te zijn.

Fig. 13. Het materiaal van *Consolea rubescens* dat op Barbuda werd verzameld vertoont een vrij aanzienlijke variatie. De 'manchet' is bij deze soort zo sterk ontwikkeld dat de 'honingkamer' minder ruim lijkt dan bij *C. spinosissima*. Vgl. Fig. 5 met 12-14.

Fig. 14. Bij *Opuntia* is de stijl aan de onderzijde gewoonlijk duidelijk gezwollen, zoals hier bij een bloem van *O. triacantha* van St. Martin (3) te zien is; een 'manchet' zoals hier bij *Consolea rubescens* van hetzelfde eiland (1, 2) wordt daarbij nimmer gevormd. Evenals bij andere *Opuntia*e kunnen wij bij *Consolea* een groep van korte (onderste) meeldraden onderscheiden, tegenover langere meeldraden die daarboven staan ingeplant (zie ook Fig. 5, 12 en 13).

verzamelde (voor dit doel eigenlijk totaal onvoldoende) materiaal, dan zou ik willen beginnen met een beschrijving van het op Anguilla, St. Martin, Tintamarre en Barbuda verzamelde, dat een gelijkvormige indruk maakt.

De planten van Anguilla zijn meer dan 3 m hoog, hebben een 2 m hoge onvertakte stam en zijn zwaar bedoord. De nog jonge stengelleden zijn langwerpiger dan die van *C. spinosissima* en lichter van kleur; de areolen liggen op zwakke, naar boven gerichte verhevenheden welke bij ouder worden wegtrekken, waarna de omtrekken meestal nog op het gladde schijfoppervlak te zien zijn. De areolen in het midden van een, ca. 1,5 cm dik, volwassen stengel lid liggen 15-18 mm uit elkaar, zijn meestal minder dan 2 mm breed en niet of nauwelijks bedoord; in de randzone bezitten zij daarentegen 1-2-5 stekels welke tot 3 cm lang zijn, geelachtig groen met een donker topje. Op de oudere delen van de plant kunnen veel grotere areolen voorkomen, tot 10 mm en meer in doorsnede, met 8 doorns van meer dan 5 cm lengte, tot 8 cm toe. Deze doorns zijn rechter en stijver dan bij *C. spinosissima*, aan de basis 1 mm dik, grijsachtig met donkere punt.

Ook hier vinden wij - evenals bij *C. spinosissima* - aan de benedenzijde van de plant een aantal kleine, gemakkelijk loslatende leden, ten hoogste 4 cm lang en 2-3 maal zo lang als breed, met areolen welke 5-10 mm van elkaar staan en talrijke, tot 5 cm lange doorns dragen.

De vruchtbeginsels zijn enigszins omgekeerd-kegelvormig, soms iets afgeplat, 3-5 cm lang en ruim 3 maal zo lang als breed; zij zijn alzijdig bezet met areolen waarvan de doorns straalvormig afstaan. Op het bolle gedeelte van twee nog onrijpe, peervormige vruchten van 7,2 x 3,5 en 5,0 x 2,5 cm staan de areolen ca. 1 cm van elkaar, met bundels van 4-7 wijd-afstaande, tot 4 cm lange doorns (Fig. 15).

Bij de planten van Tintamarre zijn de areolen midden op een schijf van 15 x 8 x 1 cm vrij klein, met slechts enkele doorns; in de randzone daarentegen meer dan 3,5 mm in doorsnede, met doorns welke tot 4 cm lang zijn, vrij stijf en grijsachtig. Grotere areolen op stengelleden van bijna 1,5 cm dikte bezitten 6-10 doorns, 4-7 meer dan 3 cm lang, de langste 8 cm. De vruchtbeginsels zijn gemiddeld 3,5 x 1,5 cm, met geelachtige doorns (Fig. 12). Een peervormige groene vrucht van 5 x 3 x 3 cm heeft, evenals die van Anguilla, een zwak-afgeplatte steel, waarvan enkele areolen aan de basis geen doorns bezitten. Een bijna rijpe vrucht van 58 x 35 mm is peervormig met een slanke steel waarop een tiental zeer kleine doornloze areolen zitten; het gezwollen deel heeft ca. 25 areolen met groenachtig-gele, straalsgewijs uitstaande doorns tot 32 mm lengte, 5-7-10 per areool (Fig. 15).

Ook hier dragen de onderste takken 2-6 cm lange leden welke gemakkelijk afvallen, met geelachtige, tot 4 mm lange doornen.

De plant van St. Martin valt slechts op doordat de doorns wat bruinachtig zijn; grote doorns van 60-75 mm lijken zelfs zwartig. De nog groene vrucht van 55 x 31 mm heeft wijd-afstaande doorns welke eveneens een donkere indruk maken (Fig. 15).

(wordt vervolgd)

*
* * *

Succulenta, hoe speelde je het klaar? (IV)

FREDDY DELABARRE

"Veertig Jaar Succulenta" een mijlpaal in de geschiedenis van de club. In het juninummer van 1959 verscheen volgend bericht van de voorzitter:

"Deze maand gedenken wij het heuglijk feit, dat onze vereniging Succulenta 40 jaar bestaat. Jaren van voorspoed, samenwerking en eensgezindheid, echter ook wel eens van tegenslagen en elkaar verkeerd begrijpen. Wij beleven thans weer een periode van bloei van onze vereniging".

Het jubileum werd gevierd in de afdeling Zaandam. Naast de vergadering werd in de morgenuurtjes een boottocht aangeboden alsmede een gratis lunch. Er mocht wel iets speciaals gedaan worden, want de heer A.F.H. Buijning werd bij K.B. van 1 juli 1959 benoemd tot Burgemeester van de gemeenten Leusden en Stoutenburg.

Op 6, 8, 11, 12, 13 en 14 mei 1959 kwam de heer Curt Backeberg lezingen houden over "De schoonheid en het wonder van de exotische plantenwereld". Zeldzame kleurendia's en zeer goede macrofoto's werden getoond.

In het artikel "Wij kijken veertig jaar terug" werd gemeld dat er nog slechts twee leden van het eerste jaar in leven zijn, nl. de penningmeester G.D. Duursma en mej. M.C. Karsten, voormalig secretaresse.

1960 ging de geschiedenis in als een rustpunt na 40 jaar Succulenta. Een éérentwintigste afdeling werd opgericht nl. Gorinchem. Het initiatief kwam van de heer C. van 't Veer en samen met zijn bestuur nam hij de touwtjes in handen.

Op 25 september 1960 werd de heer G.D. Duursma 70 jaar. Onmogelijk dit feit in Succulenta ongemerkt voorbij te laten gaan.

*De heer G.D. Duursma
Succulenta 1960,
Foto: A. Uitewaal*

Zijn hele levensbeschrijving wil ik hier niet neerpennen, doch geïnteresseerden kunnen het septemhernummer van 1960 raadplegen. Wel wou ik hierbij zijn verschillende functies in 't kort aanhalen. Vanaf de oprichting van Succulenta, 16 juni 1919 tot en met december 1924 secretaris en redacteur. Van januari 1925 tot en met december 1927 secretaris alléén en de redactie met de heer J.M. v.d. Houten, die trouwens vanaf het begin aan de opbouw van Succulenta eveneens zijn beste krachten wijdde. Van januari 1928 tot en met einde mei 1930 redactie met Prof. A.M. Sprenger, daarbij geholpen door de secretaresse mej. M.C. Karsten die vele waardevolle bijdragen leverde. Van juni 1930 tot en met eind april 1943 de redactie weer alleen, maar trouw geholpen door mej. J.J.E. v.d. Thoorn. Van december 1942 tot op heden penningmeester.

Nu we dan toch zo'n beetje bezig zijn G.D.D.'s doopceel te belichten, nog een lijstje van de door hem gepubliceerde grotere en kleinere boeken:

"De behandeling onzer Vetplanten van maand tot maand" 1926.

"Onze Cactussen" 1927.

"Onze Vetplanten" 1930.

"Succulenten in Beeld en Woord" 1930.

"Pette's Cactus-album" 1930.

"De behandeling van onze cactussen en andere succulenten van maand tot maand" 1928.

"Cactusjacht tussen Texas en Patagonië" 1932 (vertaling van het boek van C. Backeberg).

"Cactussen en andere vetplanten" 1951.

Het aantal gepubliceerde artikelen is talloos. Vooral natuurlijk in Succulenta, maar daarnaast verschenen ook vele artikelen van zijn hand in Onze Tuinen, Floralia, De Bloemisterij, Gooisch Buitenleven, Orgaan van de Ned. Mij. voor Tuinbouw en Plantkunde, De Wandelaar, De Natuur, Leeuwarder Courant, Gooi- en Eemlander en De Telegraaf om maar de belangrijkste te noemen. Wat al deze publicaties voor onze liefhebberij en voor de vereniging hebben betekend, is natuurlijk onmogelijk na te gaan maar het is ongetwijfeld veel, zéér veel. Dat de heer Duursma op de Algemene Vergadering van 25 juni 1949 ter gelegenheid van het 30-jarig bestaan van Succulenta het erelidmaatschap kreeg aangeboden, de grootste onderscheiding die Succulenta hem kon toekennen voor zijn vele verdiensten, was als vanzelfsprekend. Aan twee planten is zijn naam blijvend verbonden, nl. Rebutia duursmaiana en Mediobivia duursmaiana.

Wat in het aprilnummer van 1961 verscheen, was geen aprilgrap, maar een start die Succulenta in waarde en achting deed stijgen. In samenwerking met Succulenta startte het "Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen", afgekort het I.V.T., het "Succulentarium" te Wageningen.

Ondanks alle activiteiten was het ledenaantal in 1961 tot 1.063 gedaald, waar het in 1956 nog 1.190 bedroeg. Op de Algemene Vergadering van 27 mei 1961 werd de heer Bommeljé als erelid voorgesteld.

1962 begon met de aankondiging dat de heer Van de Velde als redacteur bedankte en de heer B.K. Boom bereid was de taak over te nemen. Een nieuwe afdeling van Succulenta werd gesticht te Gorssel, nl. afdeling IJsselstreek.

Dit jaar, we noteren 1962, was de heer Curt Backeberg te gast in ons land. Afdelingen die van deze gelegenheid gebruik maakten betaalden f 40,— voor de reis en verblijfskosten en f 30,— voor de lezingen. Om de kosten te recupereren organiseerde de heer H. Rubingh een kaartenverkoop, verloting

van een aantal flinke planten en verkoop van zaden.

In het maartnummer plaatste de heer A. v.d. Werff volgende oproep: "Wie helpt mee een afdeling in Friesland op te richten?" Inmiddels vierde de afdeling Rotterdam haar robijnen jubileum.

De groei van het Succulentarium kon stormachtig genoemd worden. Begin 1961 hadden ze 5 cactussen. Eind 1961 groeide het aantal tot 2.231 verdeeld over 800 soorten. Dit alles werd vrijwel uitsluitend door schenkingen bijeen gebracht.

De planten staan alfabetisch gerangschikt. Iedere plant heeft een nummer, zodat steeds de herkomst daarvan kan worden nagegaan. Zaailingen worden afzonderlijk genummerd. Bloemen en vruchten worden in een herbarium bewaard.

De afdeling Kennemerland in IJmuiden werd opgericht. De meeste leden kwamen uit de afdeling Haarlem. De nieuwe afdeling werd voornamelijk gesticht om de afstand te overbruggen. Tijdens de viering van 35 jaar afdeling Rotterdam werden de heren De Slegte, Koppers en Schultz tot ereleden benoemd. De afdelingen Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, 't Gooi, Eemland en de Zaanstreek hadden f 70,— over om de heer C. Backeberg als gastspreker te kunnen begroeten.

De groei van het Succulentarium op het einde van 1962 was enorm. Mede door de genereuze schenking van Mevrouw Van Marle, die de gehele cactusverzameling van haar overleden echtgenoot afstond. Zo werd het Succulentarium 2.084 planten rijker.

*
* *
*

BOEKBESPREKING

Internationales Sukkulentenjhrbuch 1988 door Richard Wolf, ringband, 184 pag., A4, prijs DM 29,80 (excl. verzendkosten). ISSN 0936-5966.

In dit jaarboek 1988 zijn verwijzingen samengebracht naar artikelen, boekbesprekingen etc., verschenen in 20 succulententijdschriften. Via 7 registers — artikelen, boekbesprekingen, plantensoorten, personenregister, reisberichten, nieuwbeschrijvingen en afbeeldingenregister — wordt de literatuur van 1988 toegankelijk gemaakt.

Voor de serieuze liefhebber is dit overzicht van veel waarde. Enkele tijdschriften zouden nog toegevoegd moeten worden alsmede artikelen over succulenten uit algemene botanische tijdschriften.

Te bestellen bij R. Wolf, Steubenstrasse 33, D-6070 Langen.

Ludwig Bercht

*
* *
*

INHOUD

Oktober - J.H. Defesche	202
Op de groeiplaatsen van <i>Pediocactus simpsonii</i> var. <i>robustior</i> - F. Hochstätter	203
Mammillaria schiedeana - P. Mansfeld	206
Opuntia's de moeite waard - W. Sterk	207
Mammillaria-reeksen nader bekeken - Ancistracanthae (slot) - Th. Neutelings	210
In geuren en kleuren - J.J. de Morree	214
Het geslacht <i>Matucana</i> (XXIV) - R. Bregman, A. Meerstadt, P. Melis en A. Pullen	215
Over <i>Consolea spinosissima</i> en <i>Consolea rubescens</i> (III) - P. Wagenaar Hummelinck	217
Succulenta, hoe speelde je het klaar? (IV) - F. Delabarre	222
Boekbespreking - L. Bercht	224